Gereformeerd Kerkelijk Congres.

ADVIEZEN

DER

ZAKELIJKE SECTIËN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

EX LIBRIS
COURAGE AND LOYALTY
DR.G.PUCHINGER

GEREFORMEERD KERKELIJK CONGRES.

ADVIEZEN

DER

ZAKELIJKE SECTIËN

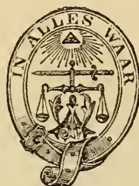
TER VISIE GELEGD

ten huize van den Heer Dr. J. Vonk

te Oldebroek.

Aan niemand mag inzage van dit stuk worden verleend, tenzij hij vooraf de formule onderteekene, welke toegang gaf tot het Congres.

AMSTERDAM

J. A. WORMSER.

1887.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE No. I.

ONDERWERP:

AFWERPING VAN HET JUK DOOR KERKERADEN.

Praeses: DR. F. L. RUTGERS.

Secretaris: DR. J. WOLTJER.

NB. Deze Sectie bedoelt uitsluitend zulke Kerkeraden, waarin de voorstanders van afwerping in de *meerderheid* zijn.

Eerste Vraag. *Wat is raadzamer, te wachten op een thans onvermijdelijk conflict met de hierarchie, of het juk af te werpen?*

Antwoord. Zelf het juk af te werpen, is, als regel, raadzamer: 1°. ingevolge de resolutiën; 2°. omdat toch geene kerkelijke procedure meer volgen kan; 3°. omdat men anders voor eene langgerekte provisioneele schorsing kan komen te staan; 4°. omdat anders in de toekomst de rechten der gemeente zooveel zwakker staan.

Tweede Vraag. *Wat wordt geoordeeld over het inwinnen van het oordeel der gemeente?*

Antwoord. De vergadering was van oordeel, dat goedkeuring of bekrachtiging aan de gemeente moet worden gevraagd: 1°. omdat in de Gereformeerde kerken het ambt der geloovigen moet worden geëerd; 2°. omdat het moreel

steun biedt; 3°. omdat het meerder uitzicht geeft, zich in rechten te kunnen handhaven (zie art. 1693 Burgerlijk Wetboek).

Derde Vraag. *Op welke wijze oordeelde men, dat dit moest geschieden?*

Antwoord. In den regel moet dit geschieden na de breking met de synodale hierarchie; niet er vóór. In kleine gemeenten roepe men alleen de manslidmaten, die volgens de bestaande lijst stemgerechtigd zijn, op. In groote gemeenten de gemachtigden. Liefst make men notarieel proces-verbaal op, of late de onderhandsche acte der stemming daarna registreeren.

Vierde Vraag. *Scheen het raadzaam namen publiek te maken?*

Antwoord. Dit werd doelloos geacht, als werkende der Synode in de hand. Onderteekening door den Praeses en den Scriba (of door den Praeses en den oudsten Ouderling) is zelfs bij den Koning voldoende.

Vijfde Vraag. *Welken vorm koos men voor het Besluit van afwerping van het juk?*

Antwoord. Men motiveere het Besluit van afwerping volgens het model, dat daarvoor gereed gemaakt is (zie Model A).

Zesde Vraag. *Welke vorm is meest geschikt voor het schrijven aan den Koning en den Burgemeester?*

Antwoord. Men gebruike de modellen, die daarvoor gedrukt zijn (zie Model B & C).

Zevende Vraag. *Welke Kerkenorde besloot men aan te nemen?*

Antwoord. De Kerkenorde van Dordrecht van het jaar 1619; behoudens enkele wijzigingen, die door den veranderden staatkundigen toestand van zelf ontstaan zijn. Zie de editie daarvan door Dr. A. Kuyper in 1885 bezorgd, en verkrijgbaar gesteld bij den uitgever J. A. Wormser te Amsterdam, of de editie door Dr. W. van den Bergh en Ds. G. H. van Kasteel, verschenen bij den uitgever G. F. Callenbach te Nijkerk.

Bovendien zal het in den regel noodig zijn, dat de Kerkeraad ook aanstonds eene provisioneele regeling make voor de onderscheiden kerkelijke bedieningen en diensten, ten einde de bepalingen der algemeene kerkenordening in verband met plaatselijke behoeften nader uit te werken, toe te passen en aan te vullen.

Achtste Vraag. *Welken vorm van schrijven aan de Kerkvoogdij achtte men het doelmatigste?*

Antwoord. Conform het praeadvies, naar het model dat daarvoor verkrijgbaar is gesteld (zie Model D).

Negende Vraag. *Scheen het raadzaam aan de Synode of aan het Classikaal bestuur bericht te zenden?*

Antwoord. Dit scheen niet raadzaam, daar het slechts ter begunstiging van de Synodale plannen zou kunnen strekken. Zelfs op een schrijven hunnerzijds moet met

geen woord worden geantwoord; noch ook stukken, voor ontvangen, geteekend.

Tiende Vraag. *Welken naam oordeelde men te moeten voeren?*

Antwoord. Den naam van: »Nederduitsche Gereformeerde Kerk.«

Elfde Vraag. *Wanneer oordeelde men, dat hieraan moest toegevoegd: doleerende?*

Antwoord. Eerst dan, wanneer aan zulk een kerk belet wordt zich als de oude Gereformeerde Kerk te doen gelden; 't geen inzonderheid blijkt wanneer haar door hen, die de beschikking over gebouwen, goederen en tractementen hebben, het gebruik en genot ervan feitelijk wordt ontzegd.

Twaalfde Vraag. *Welke kennisgeving vond men raadzaam aan de gemeente?*

Antwoord. Men vond goed een kort schriftelijk of gedrukt bericht van Reformatie rond te zenden aan de huizen.

Dertiende Vraag. *Hoe te handelen in vacante Kerken?*

Antwoord. In vacante Kerken is het noodig onder medewerking van den Synodalen Consulent te handelen, zoo men zeker is van zijne instemming; wat echter nauwelijks denkbaar is. Werkt hij niet mede, dan roepe de oudste ouderling in dienstjaren saâm en zitte voor; zoo deze tegen

is, dan de in dienstjaren volgende. Het besluit worde alsdan niet aan de goedkeuring van den Synodalen Consulent onderworpen.

Veertiende Vraag. *Hoe te handelen zoo de Voorzitter weigert een voorstel tot afwerping in behandeling te brengen?*

Antwoord. In dat geval kan men wachten tot er een praeses aan de beurt komt, die wil; of men zondere zich af van den predikant, handele overeenkomstig het antwoord op de dertiende vraag, en vrage hem dan, na de afwerping van het juk, of hij ook nu Dienaar des Woords bij de gemeente wil blijven. Zoo hij dat niet wil, dan verklare men hem vervallen en ga over tot voorziening in den dienst des Woords.

Vijftiende Vraag. *Moet eene vacante gemeente een predikant beroepen vóór of na de breking met de Synodale organisatie?*

Antwoord. In den regel breke de Kerkeraad eerst met de Synodale organisatie en brenge daarna het beroep uit, tenzij er uitzicht besta om zulk een leeraar te beroepen van wien men zeker weet, dat hij komen zal en alsdan tot afwerping van het juk der hierarchie zal medewerken.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE N°. II.

ONDERWERP:

AFWERPING VAN HET JUK DOOR KERKERAADSLEDEN.

Praeses: JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.

Secretaris: W. KUHLER.

NB. Deze Sectie bedoelt uitsluitend zulke Kerkeraden, waarin de voorstanders van afwerping in de *minderheid* zijn.

Eerste Vraag. *Moet het voornemen eerst worden geopenbaard aan den Kerkeraad? Zoo ja: Op welke wijze? Door een enkel lid? Zonder stellige verklaring van voornemen? Zal men eene motie voorstellen?*

Antwoord. Het is wenschelijk den Kerkeraad in de gelegenheid te stellen, over de vraag van losmaking eene beslissing te nemen.

Liefst op zóó voorzichtige wijze, dat men niet terstond een schorsingsbesluit uitlokt, en dus b.v. door het stellen van eene vraag, het uitlokken eener motie of anderszins. Het uitlokken eener motie zou gemakkelijk worden gemaakt, wanneer een of meer leden der gemeente aan den Kerkeraad een brief richtten, hetzij om den Kerkeraad uit noodigen eene beslissing te nemen, hetzij om licht te vragen, dus altijd zóó, dat op dien brief eene beschikking moet volgen.

De motie, waarover gestemd wordt, behoort d e s t r e k k i n g te hebben, den Kerkeraad te doen beslissen, dat bij strijd tusschen de reglementen en Gods Woord, de Kerkeraad voortaan verplicht zal zijn naar Gods Woord te handelen. Maar zij dient zóó duidelijk te zijn, dat niemand zich omtrent hare strekking kunne vergissen, opdat de verantwoordelijkheid der verwerping geheel ten laste der bestrijders kome, en niemand zich misleid kunne achten. Weigert de Voorzitter haar in omvraag te brengen, dan is daar niets aan te doen. In geen geval late men zich weerhouden van o n v e r w ij l d, zij het ook niet o v e r ij l d, te handelen.

Tweede Vraag. *Hoe te handelen bij de verwerping eener motie? Zal men de gemeente oproepen? Wie zal dat doen? Zal men zich constitueeren als Kerkeraad? en afsnijden? Hoe, als het getal te klein is: Zal men dan aanvullen? en op welke wijze? Als ook dat niet kan, zal men dan de gemeente saâmroepen? En door deze een Kerkeraad laten samenstellen? Voorts alsdan handelen als boven?*

Antwoord. Wanneer de geheele Kerkeraad niet wil meêgaan, behoort het anti-synodaal gezinde deel alleen door te gaan.

Daartoe roepe, naar volgorde, de predikant, een der ouderlingen naar rangorde, of een der diakenen naar rangorde, de overige Kerkeraadsleden bijeen; constitueere men zich als Kerkeraad, of, zoo het aantal te gering is, roepe men de gemeenteleden bijéen ter aanvulling van den Kerkeraad, om daarna een besluit tot afsnijding van het overige deel van den Kerkeraad te nemen, en voorts te handelen als, in Sectie I, ten aanzien der Kerkeraden wordt voorgesteld (zie ook Model G en H).

Men store zich daarbij in geen geval aan eenig besluit tot schorsing, afzetting als anderszins.

Derde Vraag. *Als de predikant wil doorgaan, zonder Kerkeraad of Kerk, hoe dan te handelen? Moet hij aandringen in prediking? En in den Kerkeraad? Moet hij de manslidmaten desnoods saâmroepen? Moet hij tijdelijk de Bediening opgeven?*

Antwoord. Zoo de leeraar gevoelt (of sommige leeraars gevoelen) het verband te moeten verbreken, doch meent te moeten vreezen, dat de Kerkeraad evenmin als de gemeente hem zal volgen, kan hij alleen het verband niet verbreken, noch moet hij zijn ontslag nemen, maar behoort hij eerst in de prediking, en vooral in veelvuldige samenkomsten met de gezamenlijke gemeenteleden, het gewicht der zaak op de conscientie der broederen te leggen, duidelijk hen doende gevoelen, dat bij hem zelven het besluit vaststaat. Hij behoort daarmeê voort te gaan, al werd hij onverhoopt geschorst; geschiedt dit, of is er gegronde reden om dit te vreezen, dan moet hij de zaak in den Kerkeraad brengen. Vindt hij geen gehoor, dan buiten dien Raad voor de gemeenteleden, om met hen tot het vormen van een Kerkeraad over te gaan; luistert ook daar niemand naar hem, dan legge hij tijdelijk zijne bediening neêr, zonder het ambt te verlaten, wachtende waarheen de Heere hem roept of welken weg Hij hem opent.

Vierde Vraag. *Zijn er gevallen, waarin men zijn ontslag moet nemen?*

Antwoord. Nooit. Zelfs Kerkeraadsleden, die slechts korten diensttijd meer hebben, mogen het hun van God toevertrouwd ambt niet verlaten, ook niet onder het voorgeven, dat hunne conscientie hun verbiedt in het verband te blijven, vermits zij juist als opzieners en diakenen geroepen zijn, de gemeente te beschermen, en, wanneer hun dit door de bestuursorganisatie verhinderd wordt, verplicht

zijn niet zich zelven persoonlijk, maar hunne gemeenten van die belemmering te bevrijden.

Vijfde Vraag. *Hoe te handelen, als de leeraar ontbreekt en het getal voor- en tegenstanders gelijk staat?*

Antwoord. Men meende dat, als men niet zeker is van door den te beroepen predikant te worden uitgeleid, men het best doet terstond te handelen als in het antwoord op de tweede vraag is vermeld.

Zesde Vraag. *Hoe te handelen, als door deel te nemen aan het stemmen voor kiescolleges, de meerderheid van den Kerkeraad kan worden omgezet?*

Antwoord. Men oordeelde, dat het deelnemen in zoodanig geval niet kon worden afgekeurd. Onder voorwaarde nochtans dat de omzetting binnen uiterlijk twee jaren tot stand kwam, want dat men zich niet te zeer mocht laten ophouden door berekeningen.

Zevende Vraag. *Kan een predikant, die naar eene andere gemeente beroepen wordt, den beroepsbrief, gelijk die thans luidt, onderteekenen, ook dan, wanneer hij van zins is de gemeente te bewegen het verband te verbreken; en in hoever is de leeraar door zijne beloften gebonden?*

Antwoord. Men was vrij algemeen van oordeel, dat de belofte om alles te doen wat een Herder of Leeraar, overeenkomstig Gods Woord, volgens de verordeningen der N. H. Kerk betaamt, insluit dat, zoo de Leeraar acht, dat Gods Woord het een of ander verbiedt of eischt in strijd met de reglementen, die belofte zelve hem bindt om

overeenkomstig dat Woord te handelen. Dat dit geldt, zelfs al wordt niet met zooveel woorden van gehoorzaamheid aan Gods Woord melding gemaakt. Voorts, dat de Leeraar, die indertijd zijne belofte heeft afgelegd in handen van een provinciaal Kerkbestuur, daardoor niet getreden is in een verband van onderdaan en Souverein; dat hij evenmin zich contractueel aan iemand verbonden heeft, dan hoogstens tot naleving van de verordeningen in al die gemeenten, welke tot het kerkelijk verband behooren, geenszins in die, welke daartoe niet, of niet meer behooren; dat de gemeente, uit het verband tredende, den leeraar daardoor van zelf van eene belofte ontslaat, die alleen met het oog op dat verband gedaan is; dat noch de leeraar, noch de gemeente zich contractueel verbonden heeft of zich ooit verbinden kon in zeker verband met andere gemeenten onherroepelijk te verblijven; dat ieder kerkedienaar zich in de eerste plaats aan den Heere der Kerk verbonden heeft, én dat, zoo eene gemeente haren leeraar ontslaat van de belofte, in 't generaal aan alle gemeenten te zamen afgelegd, eene andere gemeente bij de naleving er van geen belang heeft. Een predikant verbindt zich, *bij de aanvaarding eener bediening*, aan de gemeente die hem beroept, en dankt zijne betrekking tot haar evenmin aan de Synode, als de gemeente zelve *haar bestaan* aan dat bestuur dankt.

Over eene zoo teêre quaestie, als betrekking heeft op de laatste vraag, achtte men stemming minder wenschelijk.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE N°. III.

ONDERWERP:

AFWERPING VAN HET JUK DOOR KERKLEDEN.

(AMBT DER GELOOVIGEN).

Praeses: DR. A. KUYPER.

Secretaris: W. HOVY.

Eerste Vraag. *Mogen de geloovigen berusten in het blijven van hun Kerkeraad onder het juk?*

Antwoord. In beginsel neen. Onder de Hierarchie mag niet één Kerk, niet één ambtsbroeder en niet één geloovige blijven.

Echter dient tijd gelaten, om geen rijping van betere overtuiging ontijdig af te snijden.

In Kerken, wier Kerkeraad nog kans en uitzicht biedt op doorwerken van het reformatorisch beginsel, kan men de zaak laten rusten tot aan het Synodaal Convent.

In Kerken daarentegen, wier Kerkeraad noch nu noch in de eerstkomende jaren eenig uitzicht biedt op bekeering tot reformatie, worde onverwijld gehandeld.

Tweede Vraag. *Hoe zich te gedragen in Kerken, waar men wachten zal tot op het Synodaal Convent?*

Antwoord. In deze Kerken plante men door woord en geschrift inmiddels zijn overtuiging voort. Verzamele in stilte de mannen, die bereid zijn om later op te treden.

Inmiddels zoeke men verband met den predikant, die als Consulent zal moeten bijstaan.

Is de predikant der plaats een Bedienaar des Woords, die het Woord recht snijdt, zoo is men gehouden inmiddels den dienst des Woord te blijven volgen.

Derde Vraag. *Hoe te handelen in Kerken, waar de geloovigen nu reeds moeten optreden?*

Antwoord. In zulke plaatsen beginne men met de verzameling der verstrooide broeders en zusters, die bereid en genegen zijn, om hun Kerk weer tot zuivere openbaring te brengen. Dit moet geschieden op een *Verzamellijst* onder het bekend gemaakte hoofd (Zie model I).

Stelle men voorts deze lijst in handen van den Moderator, en verzoeke opzending aan den Consulent.

Knoope men betrekking aan met den Consulent, die de zaak zal leiden.

Richte men, op zijn aanwijzing, door een drietal broeders onderteekend, een dringend verzoek om reformatie tot den Kerkeraad (zie Model J); waarbij men de namen der medestanders geheim houde.

Na bekomen afwijzend antwoord, wende men zich schriftelijk tot een of meer leden van den Kerkeraad, tot wie men nadere geloofsbetrekking gevoelt, om hen over te halen.

Zoo ook dit niet baat, roepe de Consulent de manslidmaten samen, om hen Opzieners en Armverzorgers te doen verkiezen.

Deze vergaderen dan als Kerkeraad, en voorts ga het naar het advies van Sectie I.

Vierde Vraag. *Welk getal namen moet minstens op de Verzamellijst staan, om aldus te handelen?*

Antwoord. Een vier en twintig tal meerderjarige mansleden, 't zij al dan niet reeds tot het H. Avondmaal toegelaten.

Vijfde Vraag. *Hoe moeten enkele verstrooide broederen handelen?*

Antwoord. Drieërlei weg staat voor hen open.

a. Zoo er een Gereformeerde Kerk dicht bij is, die het juk afwierp, zich daarbij aansluiten.

b. Zoo er dichtbij in de omliggende dorpen meerdere medestanders zijn, moeten deze samen handelen als Combinatie.

c. Zoo noch het een noch het ander het geval is, moet men zijn Consulent de zaak in handen geven.

Zesde Vraag. *Zal men hoofdelijken omslag betalen?*

Antwoord. Hiermede in geen geval op te houden eer de Kerkeraad weer Gereformeerd optreedt. En ook dan nog nooit dan na advies.

Zevende Vraag. *Zijn er gevallen waarin men zijn lidmaatschap moet opzeggen?*

Antwoord. Nooit.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE N°. IV.

ONDERWERP:

AFWERPING VAN HET JUK IN VERBAND MET KERK-VOOGDIJEN.

Praeses: JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.

Secretaris: S. J. SEEFAT.

Eerste Vraag. *Moet het Beheer eerst worden vrijgemaakt? Op welke wijze?*

Antwoord. Als het gevoelen der Sectie is uitgesproken, dat het wenschelijk is het Beheer vrij te maken, mits men zich daardoor niet late ophouden, vermits ten slotte toch, zoowel met als zonder vrij beheer, de burgerlijke rechter zal te beslissen hebben over de vraag, wien de goederen zullen volgen.

Men houde zich daarbij aan hetgeen in het thans vigeerend reglement omtrent reglementsverandering is voorgeschreven, in geval men vrij beheer heeft. Heeft men dat niet, dan moeten de Kerkvoogden en Notabelen aan de leden der gemeente voorstellen, alsnog vrij beheer te kiezen. Geschiedt dit, dan wordt een nieuw bestuur gekozen door de gemeente, natuurlijk met vrijheid om dezelfde personen, geheel of gedeeltelijk, daarin te herkiezen. Men raadplege hierbij altijd een deskundige.

Bij het verkiezen van een president hoede men zich voor dezulken, die, zooals te Leiderdorp, meenen zich te mogen

stellen in de plaats van het geheele bestuur. Zoo mogelijk neme men daartegen maatregelen door doeltreffende bepalingen in het reglement. Men houde in het oog, dat de president geenszins het recht heeft om te beslissen wat in omvraag mag gebracht worden; dat dit ter beslissing staat van het college; en dat, als een president weigert zijn plicht te doen, een der leden het voorstel doen moet en moet laten stemmen, met aanteekening van het voorgevallene in de notulen.

Tweede Vraag. *Hoe te doen bij een anti-Synodale minderheid?*

Antwoord. Als de minderheid der Kerkvoogdij anti-Synodaal is, kan die minderheid niets doen in hare qualiteit van kerkvoogden, doch behoort ook niet af te treden, maar heeft zich aan het besluit van de meerderheid te onderwerpen, terwijl de gemeente moet trachten de Synodale meerderheid te doen verdwijnen, en dit niet om redenen van persoonlijke welwillendheid mag nalaten.

Derde Vraag. *Hoe te doen bij een anti-Synodale meerderheid?* a. *Sluiting van kerkgebouwen?* b. *Afstaan van kerkgebouwen aan anti-Synodale Kerkeraden?* c. *Zullen zij zelven de reformatie ter hand nemen?*

Antwoord. Als de meerderheid der Kerkvoogdij anti-Synodaal is, heeft zij den Kerkeraad te volgen, ook al handelt die niet naar haar inzicht, doch alleen voor zoover de godsdienstoefeningen betreft; zij is vrij, althans zoo het reglement het niet verbiedt, buiten de godsdienstoefeningen het kerkgebouw af te staan aan wien zij wil. Is de Kerkeraad, onverschillig op welke wijze, opgetreden als Gereformeerde Kerkeraad, mits onder den naam waarop ook de goederen

staan, dan behoort de Kerkvoogdij aan dien Kerkeraad de kerk af te staan. Zij handelt het voorzichtigst, wanneer zij begint met het besluit van den Kerkeraad te eerbiedigen, onder uitdrukkelijke bijvoeging, dat zij zich van een oordeel over de rechtsgeldigheid van het Kerkeraadsbesluit onthoudt, en zich te dien aanzien gedragen zal naar het oordeel van den burgerlijken rechter (zie ook Model E en F).

In geen geval behooren de Kerkvoogden als zoodanig, doch wel als kerkleden, de Reformatie ter hand te nemen.

Is de Kerk losgemaakt, dan late men zich door geen handelingen van het Synodaal Bestuur verhinderen of afschrikken, om zijn plicht te doen. Die handelingen zijn dan van nul en geener waarde.

Vermits het intusschen nog onzeker is, of de rechter het goed recht der Gereformeerde Kerken erkennen zal, is het voorzichtig om van den beginne af zooveel mogelijk te handelen met het oog op verlies van goed, en aldus de gemeenteleden aan te sporen reeds terstond alles, wat noodig is voor het onderhoud der Kerk, zelve bijeen te brengen. Blijkt dit later onnoodig te zijn, dan kan men het bijeengebrachte voor kerkelijke of geestelijke doeleinden toch altijd gebruiken.

Voorts wordt de raad gegeven, om aan uitgetreden predikanten als privaat-persoon de pastorie te verhuren, opdat die predikanten niet gedurende het proces kunnen worden lastig gevallen, vermits het gebleken is dat men van Synodale zijde van geene minnelijke schikking gedurende het proces wil weten, en men zich van die zijde veeleer beijvert, om de tegenpartij door geldgebrek van den rechten weg af te dringen. Het is daarbij echter, eerlijkheidshalve, noodig steeds te bepalen, dat het huurcontract ophoudt van kracht te zijn, zoodra de burgerlijke rechter definitief uitspraak over het recht op de pastorie heeft gedaan.

Vierde Vraag. *Hoe moeten Kerkvoogden handelen, als de Kerkeraad het juk afwerpt?*

Antwoord. Als de Kerkeraad het juk heeft afgeworpen, is het wenschelijk de reglementen op het beheer te herzien, ten einde zoo noodig alle dubbelzinnigheid weg te nemen en het beheer met den nieuwen toestand in geheele overeenstemming te brengen.

Vijfde Vraag. *Mag en behoort men deel te nemen aan stemming over beheer — ook als het juk is afgeworpen?*

Antwoord. Niets mag beletten om deel te nemen aan stemming over het beheer, onverschillig of het beheer al dan niet staat onder toezicht, vermits het hier niets dan een burgerrechtelijke handeling geldt.

Op de vraag wie de proceskosten te betalen zal hebben, werd geantwoord dat, zoo de gemeenten de leiding der processen toevertrouwen aan de daarvoor aan te wijzen rechtskundige Commissie, dan ook middelen zouden moeten worden gevonden, om die processen uit een gemeene kas te betalen; mits dan ook die gemeenten geen rechtshandelingen op eigen gelegenheid verrichten, welke altijd blijven ten laste van hem die ze verricht, behoudens de beslissing des rechters naar regelen van billijkheid.

Zeer wenschelijk ook is het, om zoo mogelijk met de tegenpartij overeenkomsten aan te gaan, ten einde gedurende het proces, onverschillig of dit in eigen gemeente dan wel elders gevoerd wordt, met gemeen goedvinden den bestaanden toestand zooveel mogelijk te handhaven.

Men late zich vooral niet, uit vrees dat men het kerkegoed of een deel daarvan verlieze, ophouden. Indien de rechtstoestand van eene gemeente onzeker is, zorge men dat, wat voortaan gegeven wordt aan de Kerk, in geen geval kunne komen in handen van eene Kerkvoogdij, die het

Synodaal bestuur erkent of nog kan gedwongen worden te erkennen. Daarom zorge men ook thans, dat scholen en diergelijke zaken, welke alleen onder beheer staan van den Kerkeraad of Kerkvoogdij, doch daaraan niet toebehooren, een eigen rechtstitel en zoo mogelijk een eigen bestuur verkrijgen, zoodat zij niet het lot der kerkegoederen behoeven te volgen.

Omtrent quaestiën over beslag, betaling van pastoralia enz., raadplege men deskundigen.

Zesde Vraag. *Is het zaak, de Christelijke kerkelijke school, die op naam van de Kerk is geboekt, over te brengen op naam eener Commissie?*

Antwoord. Ja.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE No. V.

ONDERWERP:

DE EVANGELISATIËN.

Praeses: DR. F. L. RUTGERS.
Secretaris: P. N. DE VRIES.

NB. Deze Sectie bedoelt de positie en roeping te bespreken van Evangelisatiën en Vereenigingen, die thans reeds in onderscheiden Kerken aan den bestaanden nood tegemoet kwamen.

Eerste Vraag. *Kan eene Evangelisatie of soortgelijke Vereeniging geacht worden voorloopig in den nood te voorzien? Moet men terstond afbreken? Of hoe anders te handelen?*

Antwoord. Nooit kan zij geacht worden in de plaats van de Kerk te treden, en derhalve kan haar bestaan nimmer van den plicht ontslaan, om de Kerk tot openbaring en reformatie te brengen.

Toch is het niet raadzaam, eene reeds lang gewortelde Evangelisatie aanstonds te willen afbreken.

Men late dus voorshands voortbestaan, wat bestaat, behalve natuurlijk wanneer de Evangelisatie door eigen afwijking meer afbreekt dan opbouwt. Maar terzelfder tijd dringe men zóó lang en zóó volhardend op het ongenoegzame van zulk een toestand aan, tot men met de leiders van zulk eene Vereeniging samen de reformatie ondernemen kan.

Tweede Vraag. *Kan eene Evangelisatie het Woord of de Sacramenten bedienen?*

Antwoord. Neen, daartoe missen zij het ambt. De H. Doop en het H. Avondmaal hebben gelijke ordening. En al kan men in Evangelisatiën bijbellezingen houden, de dienst des Woords is er niet.

Derde Vraag. *Kan de Evangelisatie als kring haar bestuur als Kerkeraad laten optreden?*

Antwoord. Neen. De verkiezing van een Kerkeraad moet plaats hebben op den grondslag der Belijdenis en overeenkomstig de Kerkenorde, door allen die met deze Reformatie meëgaan. En deze verkiezing moet geleid worden door den Consulent.

Vierde Vraag. *Kan de Evangelist door den Kerkeraad belast worden met den dienst des Woords?*

Antwoord. Ja, zoo eene meerdere Kerkelijke vergadering hem na kerkelijk onderzoek hiertoe bekwaam acht, en dus hare approbatie geeft.

Vijfde Vraag. *Kan in afwachting van nadere regeling de Evangelisatie worden voortgezet?*

Antwoord. Zeer wel; altijd behoudens hetgeen op de eerste vraag in de derde alinea is geantwoord.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE N°. VI.

ONDERWERP:

ONZE VERHOUDING TOT DE SYNODALE FACTIE.

Praeses: DR. F. L. RUTGERS.

Secretaris: P. GOEDHUIJS.

NB. Deze Sectie bedoelt de verhouding te bespreken, waarin zij die het juk afwierpen, zich zullen te plaatsen hebben tot hen, die onder het juk der Hierarchie blijven. Voornamelijk wat betreft het ambt, de Sacramenten en de attestatiën.

Eerste Vraag. *Op welke onderscheidingen dient hier gelet te worden?*

Antwoord. Er moet hierbij onderscheiden worden: tusschen Kerken, ambtsdragers en geloovigen die, hoezeer het juk nog niet afwerpende, toch met ons van oordeel zijn, dat het hiertoe komen moet, of die, zonder dit nog uit te spreken, althans tegenstanders van de Hierarchie te achten zijn (A); en de anderen die in beginsel de Hierarchie verdedigen (B).

Bij de eerste dient onderscheiden te worden: tusschen hen die, hoewel nog aarzelende, toch afwerping van het juk plichtmatig achten (A 1); en hen die het plichtmatige hiervan nog betwijfelen (A 2).

En bij de laatste: tusschen de zoodanigen die onder de Hierarchie het Evangelie voorstaan (B 1); en hen die dit openlijk of bedekt bestrijden (B 2).

Tweede Vraag. *Hoe is te oordeelen over de Kerkeraden die nog onder de Hierarchie blijven?*

Antwoord. Zij dienen (de gevallen van algeheele verloochening uitgezonderd) als Kerkeraad erkend, zoolang er nog geen gereformeerde Kerkeraad voor de gemeente optrad.

Derde Vraag. *Hoe te handelen in de gevallen sub A* 1 *bedoeld?*

Antwoord. Met deze Kerkeraden en Ambtsdragers moet voorloopig de meest broederlijke relatie onderhouden, en hunne kerkelijke positie volledig erkend worden, als hoorden zij reeds bij ons.

Vierde Vraag. *Hoe in de gevallen sub A* 2*?*

Antwoord. Bij deze is meerdere omzichtigheid plicht, maar is in elk geval tot op het Convent eene sympathetische houding aan te raden.

Vijfde Vraag. *Hoe in de gevallen sub B* 1*?*

Antwoord. Tegenover deze mag niet geaarzeld worden, zoolang zij het valsche beginsel principieel verdedigen. Overmits zij echter hetzelfde Evangelie met ons belijden, moet met broederlijke liefde ten hunnen opzichten gehandeld worden, om hen alsnog te winnen.

Zesde Vraag. *Hoe in de gevallen sub B* 2*?*

Antwoord. Staan deze als Ambtsdragers of Kerkeraden openbaar als dezulken bekend, die zonder verbloeming het

Evangelie der behoudenis verwerpen, dan zijn zij naar Gods Woord van hunne bediening vervallen en mogen door de geloovigen niet meer in hunne qualiteit geëerd of gekend worden.

Tegenover dezulken ga men dan door, zonder met hen te rekenen.

Zevende Vraag. *Maakt elke groep die goedvindt op te treden den dusver bestaan hebbenden Kerkeraad factieus?*

Antwoord. Hierover moet eene meerdere kerkelijke vergadering beslissen.

Achtste Vraag. *Hoe is in eene Kerk, die reeds tot reformatie kwam, te oordeelen over de ambtsdragers die niet medegaan?*

Antwoord. Ambtsdragers, die op het oogenblik der scheuring in de bediening waren, en haar niet door hunne loslating van Gods Woord verloren, blijven het ambt dragen, maar zoolang zij zich niet bij de Reformatie voegen, is de bediening er van opgeschort.

Negende Vraag. *Is hunne bediening van Woord en Sacrament nog als ambtelijke bediening te beschouwen?*

Antwoord. Naar de analogie van de houding onzer vaderen ten opzichte van Rome, en om dezelfde of soortgelijke redenen, moet hunne bediening van den H. Doop worden erkend, maar mag men, door die bediening of wel het H. Avondmaal van hen te vragen of te ontvangen, geene gemeenschap hebben met hun staan tegenover den Gereformeerden Kerkeraad.

Tiende Vraag. *Hoe kunnen de vrijgeworden Kerken in contact blijven met de Kerkeraden sub A 1. bedoeld?*

Antwoord. Doordien de leden van den Kerkeraad officieus handelen.

Elfde Vraag. *Hoe te handelen met de attestatiën?*

Antwoord. Het veiligst is, het vermoeden ten grondslag te leggen, dat de attestatie wat den wandel betreft goed is, en op grond van dit vermoeden, de tweede Doopvraag schriftelijk voor te leggen.

Uit plaatsen, waar de Kerk van de hierarchie is vrijgemaakt om tot de Dordtsche Kerkenordening terug te keeren, neme men alleen van den Kerkeraad dier vrijgemaakte Kerk attestatiën aan; evenals men derwaarts vertrekkende leden ook uitdrukkelijk naar dien Kerkeraad te verwijzen heeft.

Zoodra zulk eene Kerk kerkelijk is aangesloten, late men de formaliteit van de eerste zinsneê na.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE No. VII.

ONDERWERP:

VERHOUDING TOT GELOOVIGEN, DIE REEDS VROEGER OP ONDERSCHEIDENE WIJZE HET JUK DER HIERARCHIE AFWIERPEN.

Praeses: DR. A. KUYPER.

Secretaris: W. H. VAN SCHAICK.

NB. Deze Sectie bedoelt de verhouding te bespreken, die men zal hebben in te nemen tegenover de Christelijke Gereformeerden, dusgenaamde Ledeboerianen, of geïsoleerde geloovigen, die reeds vroeger op andere wijze het juk der Hierarchie afwierpen.

Eerste Vraag. *Moeten deze allen nog beschouwd worden als gehecht in den wortel onzer Kerken?*

Antwoord. Ja, voor zoover zij niet door de belijdenis onzer Kerk te verloochenen, zich van dien wortel hebben afgescheurd.

Immers, ook al verschilt men over de vraag, hoe het juk der Hierarchie moet afgeworpen, het feit, dat zij dit, ieder op hun manier deden, is juist blijk, dat zij de onvereenigbaarheid van het levensbeginsel der Kerk met zulk een Hierarchie beseft hebben.

Tweede Vraag. *Hoe te oordeelen over hen, die in deze andere groepen geboren, niet* zelven *het juk afwerpen?*

Antwoord. Deze moeten beschouwd als behoorende tot het zaad der toenmalige geloovigen, en dus nog in den wortel der Kerk met ons een.

Derde Vraag. *Kunnen geïsoleerde geloovigen als leden worden beschouwd?*

Antwoord. Zij zijn het voor zooverre zij zich aanmelden, en zelfs moeten ze opgezocht, zoo zij dit niet doen; en voorts de tweede Doopvraag hun voorgelegd.

Vierde Vraag. *Hoe te handelen met volgelingen van wijlen Ds. Ledeboer?*

Antwoord. Deze moeten beschouwd als inzijnde in den wortel der Kerk, en dus vanzelven bij ons behoorende. Ook zal men, onder goedkeuring eener meerdere vergadering, hunne opzieners moeten opnemen in zijn vergaderingen.

Vijfde Vraag. *Hoe te handelen met de Christelijk Gereformeerden?*

Antwoord. Attestatiën van deze moeten aangenomen, en zijzelven beschouwd als tijdelijk uitwonende leden, die onze Kerk verlieten om haar ergerlijk gestalte, maar nu ze zich zuiverde, weer op één wortel met ons bloeien moeten.

Zesde Vraag. *Kunnen onze Kerken attestatiën aan hen afgeven?*

Antwoord. Dat kan niet, zoolang zij hun genootschappelijk Statuut van 1869 handhaven.

Zevende Vraag. *Kunnen onze Kerken met de hunnen ineensmelten?*

Antwoord. Ja, en dit moet zelfs, zoodra zij doen als in het antwoord op de zesde vraag is aangewezen. Maar eer kan dit niet; anders raakt men weêr onder een genootschap.

Achtste Vraag. *Kunnen verstrooide geloovigen den dienst des Woords en der Sacramenten bij hen gebruiken?*

Antwoord. Ja; alleen de aansluiting aan hun gemeente kan niet, om hun Statuut van 1869.

Negende Vraag. *Is het raadzaam onderhandelingen ter vereeniging met hen aan te knoopen?*

Antwoord. Ongetwijfeld, daar het bij twee Kerkreeksen met gelijke Belijdenis en Kerkenorde onbestaanbaar is, dat de eene zonder de andere over de Belijdenis en de gemeene geestelijke belangen zou beslissen. Het best zal deze zake geleid kunnen worden door het Synodaal Convent.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE No. VIII.

ONDERWERP:

REGELING DER VOORLOOPIGE CONSULENTSCHAPPEN.

Praeses: Dr. F. L. Rutgers.

Secretaris: Ds. C. A. Renier.

Eerste Vraag. *Van welk beginsel gaan deze voorloopige Consulentschappen uit?*

Antwoord. Van het beginsel, dat in Kerken waar geen leeraar is, en de overige opzieners of geloovigen toch de zonde van te blijven onder het Synodale juk bekend hebben, niet moet gehandeld worden dan in gemeenschap met andere Kerken. Althans zoolang dit kan.

Tweede Vraag. *Wie zullen als Consulenten kunnen optreden?*

Antwoord. Leeraars van ontkomene Kerken, of ook leeraars, die om te billijken reden nog tijdelijk onder de Hierarchie bleven en bereid zijn, er den strijd voor te wagen.

Derde Vraag. *Zullen deze Consulentschappen worden gepubliceerd?*

Antwoord. Neen, maar aan iederen belanghebbende zal op zijne aanvrage worden medegedeeld wie voor zijne Kerk consulent is.

Vierde Vraag. *Op welken grond rusten zij?*

Antwoord. Op den grond van broederlijke aanbeveling, niet op kerkelijk gezag. Dit kan eerst door eene meerdere Kerkelijke vergadering zoo worden.

Vijfde Vraag. *Op welke wijze zullen deze Consulentschappen nu reeds in verband staan met de ontkomene Kerken?*

Antwoord. Doordien deze Kerkeraden Dr. F. L. Rutgers en den heer W. Hovy uitnoodigen, namens hen over deze aangelegenheid met de aangezochte Consulenten en de hen zoekende Kerken te correspondeeren.

Zesde Vraag. *Zal de roeping van deze Consulenten zijn, om alleen gevraagd of ook ongevraagd op te treden?*

Antwoord. Zie Sectie XII.

Zevende Vraag. *Hoe aanstaande predikanten te examineeren?*

Antwoord. Hiertoe schrijve men aan den Kerkeraad van Amsterdam, die deze zaak met de overige Kerkeraden en het Bureau van het Congres zal regelen.

Achtste Vraag. *Hoe met den H. Doop te handelen?*

Antwoord. Aanvragen worden toegestaan als daartegen geene bezwaren zijn uit het oogpunt van tucht.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE No. IX.

ONDERWERP:

GEMEENE KAS VOOR LEERAARSTRAKTEMENTEN.

Praeses: W. Hovy.

Secretaris: Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman.

Eerste Vraag. *Welke is de werking dier Kassen in het Buitenland?*

Antwoord. De gemeenten hebben niet enkel voor zich zelve, maar ook, als leden des lichaams van Christus, voor elkander te handelen. De herders mogen geen gebrek lijden. Waar nu in eene gemeente òf te weinig offervaardigheid òf te weinig finantieele krachten zijn, moeten de anderen bijspringen.

In de Vrije Schotsche Kerk heeft men daar reeds zeer lang het »Sustentationsfund« (ondersteuningsfonds), hetwelk hetzelfde is als deze »Gemeene kas« bedoelt, en dient tot *aanvulling* der predikantstractementen. De inkomsten van dit fonds zijn in 40 jaren tijds van 68000 £ tot 171000 £ zijn gestegen. In alle kerken zijn boekhouders, soms met adjuncten die, vooral met vrouwelijke hulp, over de bepaald aangewezen districten, wekelijks en maandelijks de bijdragen inzamelen, om die daarna, b. v. maandelijks, aan den chef van het district af te dragen, door wien het

geld dan komt in de centrale kas te Edinburg. Ieder, die zich aan de gemeente aansluit, wordt verzocht zich, naar zijn vermogen, tot eene vrijwillige inschrijving te verbinden, welke inschrijving als eene gewone vaste bijdrage, wordt beschouwd, evenals alle andere vaste huishoudelijke uitgaven. Alle gemeenten, ook de armste, moeten, om eene toelage te kunnen ontvangen, ook zelve bijdragen hoe weinig het dan ook zij. Omgekeerd ontvangen alle predikanten, ook in de rijkste gemeenten, uit die kas, welke jaarlijks verdeeld wordt, eene grootere of kleinere bijdrage.

In de Zendingskerk in België gelden gelijksoortige beginselen, doch daar ontvangen de leeraars, teneinde financieel geheel vrij te zijn van hunne gemeenten, hunne tractementen geheel uit het gemeene fonds. Die tractementen verschillen naar plaatselijke toestanden.

Hoewel ieder verplicht is bij te dragen, worden de bijdragen nimmer door rechterlijke tusschenkomst opgevorderd.

Tweede Vraag. *Welk is het doel van deze Kas thans?*

Antwoord. Het doel is, om armere kerken niet in verlegenheid te laten; om tegen onzedelijke pressie te waken, die op leeraars zoude kunnen worden uitgeoefend; en om het zedelijk besef van saâmhoorigheid tot uitdrukking te helpen brengen.

In geen geval mag de betaling van leeraars-tractementen hetzij als eene liefdegave, hetzij als eene betaling voor ontvangen geestelijke goederen (welke met geen geld betaald kunnen worden, Handd. VIII, 20) beschouwd worden, doch enkel als de voldoening aan een in Gods Woord der gemeente uitdrukkelijk opgelegde verplichting. Aan die verplichting voldoe de gemeente zelve in de eerste plaats.

Derde Vraag. *Moet de Kas kerkelijk of particulier zijn? Moeten de Beheerders dezer Kas ook in het geestelijke eenigen invloed kunnen uitoefenen?*

Antwoord. De Kas kan wel door de gemeenteleden worden bijeengebracht, en door Commissies uit gemeenteleden worden beheerd, opdat ook de gemeente zelve dit als hare zaak beschouwe, maar tevens sta deze zaak in verband met het geestelijk bestuur der Kerk, dat voor de organisatie en het toezicht zorg drage, en voorkome dat de kas ooit de macht erlange om eenige geestelijke of ongeestelijke macht naast of tegen de Synode uit te oefenen. Ook door jaarverslagen kan men veel bijdragen om de belangstelling op te wekken, en de zaak tot eene kerkelijke te maken.

Vierde Vraag. *Naar welke beginselen is deze Kas in te richten?*

Antwoord. Ten dezen aanzien wordt verwezen naar een Bijlage, welke achter dit rapport is opgenomen, bevattende een ontwerp, waarnaar eene ten vorigen jare opgetreden Commissie reeds eenigermate gehandeld heeft, om in de eerste nooden van enkele gemeenten te voorzien. Dit ontwerp berust op het beginsel, dat de gemeente moet leeren geven, en dus, naarmate de behoeften toenemen, de bijdragen moet vermeerderen.

Vijfde Vraag. *Aan wie de regeling dezer zaak op te dragen?*

Antwoord. Aan het Bureau dezer Sectie wordt opgedragen, aan het Bureau van de Sectie voor het Synodaal

Convent te verzoeken eene Commissie te benoemen, ten einde deze zaak, behoorlijk voorbereid, in het Synodaal Convent te brengen.

Zesde Vraag. *Moeten ook Kerken, die hare leeraren zelve bezoldigen, aan deze Kassen bijdragen?*

Antwoord. Het algemeen gevoelen was, dat alle Kerken de kas moeten helpen vullen, en dat alle leeraren een deel van hun tractement daaruit behooren te ontvangen.

BIJLAGE.

Beginselen, die ten grondslag behooren te liggen, aan het jaarlijks bijeenbrengen door onderscheidene Kerken of personen, over heel het land verspreid, van eene somme gelds, ter gemoetkoming in de verliezen en schaden, die een of meer Kerken, of Bedienaren des Woords, lijden mochten tengevolge van ongerechtige handelingen der Synodale Hierarchie.

1. Het staat te wachten, dat eerlang onderscheidene Kerken voor eene of meer van hare predikantsplaatsen, tengevolge van handelingen of bepalingen of besluiten der Synodale Hierarchie, voor korter of langer tijd schade zullen lijden door het verlies van landstractement of andere inkomsten.

2. Deze schade *mag* niet beschouwd als schade te lijden door den afgezetten predikant, althans niet voor zooverre deze afzetting plaats greep als straffe voor betooning van trouw aan onzen Heer en Koning; maar *moet* aangezien als schade die *der Kerke* zelve overkomt; en dat wel zonder dat deze daardoor ontslagen wordt van hare verplichting, om haar toezegging van jaargelden aan den door haar eenmaal beroepenen predikant gestand te doen.

3. De plicht, om in zulk een geval de toegezegde gelden uit een andere bron te verschaffen, rust allereerst op *de plaatselijke Kerk*; nader op *den Kerkeraad*, die haar vertegenwoordigt; zoo echter, dat de Kerkeraad de regeling dezer aangelegenheid best opdrage aan *de Kerkvoogdij*.

4. De gelden voor de kwijting der jaargelden aan Bedienaren des Woords saâmgebracht, dragen niet het

karakter van aalmoezen, maar zijn bijdragen in gezamenlijke door de Kerkleden gemaakte of te maken kosten.

Slechts dan als sommige Kerkleden door niet of te min te betalen een deel van deze kosten open laten, en andere Kerkleden, na kwijting van hun eigen aandeel, gelden schenken om in dit tekort te voorzien, zijn deze laatst bedoelde schenkingen *een offer der liefde*, niet aan den predikant, maar aan de Kerk, die in verlegenheid geraakte.

5. Omslag der kosten met aanbieding van een lijst van een drie tot twaalftal klassen, met verzoek om vrijwillige verbintenis, is voor deze plaatselijke voorziening het meest aanbevelenswaard.

6. De tractementen en andere inkomsten of buitengewone revenuën, tot op hunne afzetting door de Bedienaren des Woords genoten, behooren in haar geheel te worden vergoed.

7. Behalve deze plichtsbetrachting der plaatselijke Kerken bestaan er echter ook *gemeene* plichten, die voor *alle* Kerken in het vaderlandsch verband gelden. Kerken, wier vermogen aanvankelijk of op den duur tekort schiet, mogen door de andere Kerken niet aan heur lot worden overgelaten. Het lijden dat enkelen leden overkomt, overkomt aan de Kerke Christi als zoodanig. Waar gemeenschap van *belijdenis* is, moet ook gemeenschap des *lijdens* bestaan.

8. De regeling dezer generale aangelegenheid behoort bij de Kerken, in heur classicale en synodale vertakking.

In afwachting hiervan drage ze voorloopig een particulier karakter, doch volge reeds aanstonds de kerkelijke vertakking, en ga zoo spoedig mogelijk van het particuliere spoor af.

9. De bijdrage, uit deze generale kas voor elke beroofde predikantsplaats te verstrekken, zou in doorsnede het maximum van *f* 1000 niet mogen te boven gaan. D. w. z. dat het budget van uitgaven zou niet hooger mogen loopen dan *n.* maal duizend gulden (*n.* × *f* 1000. –); *n.* nemende voor het getal der beroofde predikantsplaatsen.

10. Verbintenissen behooren te zijn tot wederopzegging toe, en zullen het best zoo worden ingericht, dat elke gever zich voor eene kleine bijdrage voor elke beroofde predikantsplaats verbinde, onder bepaling van het maximum voor het eindcijfer, waarvoor hij goedspreekt.

11. In overweging kan genomen, om uit deze generale kas ook bijdragen te verstrekken voor pensioen-, kinder-, weduwen- en academiegelden.

12. Ook waar men eerst later tot volledige regeling kan geraken, zou de voorloopige Vereeniging reeds aanstonds hulpe dienen te verstrekken voor het geval, dat nu reeds eenige Kerk hier te lande voor ééne of meer predikantsplaatsen *beroofd* wierd.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE N°. X.

ONDERWERP:

INRICHTING VAN DEN KERKELIJKEN DIENST NA DE AFWERPING.

Praeses: Dr. A. KUYPER.
Secretaris: F. L. VAN DER BOM.

N.B. Deze Sectie behandelt alles wat voor de inrichting van den dienst des Woords en der Sacramenten, zoo geestelijk als stoffelijk, te doen zij, na de afwerping van het juk, met uitzondering van de *Gemeene Kas* (zie Sectie IX), de *Consulentschappen* (zie Sectie VIII) en *de Evangelisatiën* (zie Sectie V).

EERSTE AFDEELING: GEESTELIJKE VOORZIENING.

Eerste Vraag. *Hoe de bediening des Woords te erlangen*

1. *Zoo er een predikant medegaat?*
2. *Zoo er geen predikant medegaat?*
3. *Zoo er geen predikant voorloopig kan beroepen worden?*
4. *Hoe zulke leerredenen te verkrijgen?*
5. *Hoe te doen met de Catechisatiën zoo er geen predikant is?*
6. *Hoe te doen met krankbezoeken?*

Antwoord.

1. Dan ga deze leeraar met de Bediening voort.
2. Dan ga men zoo spoedig doenlijk over tot beroeping.
3. Indien er òf geen tractement gevonden is, òf geen

predikant te vinden is, die komen wil, dan staan er drie wegen open: *a.* dat men een ongestudeerd man van singuliere gaven voordrage om hem na kerkelijk onderzoek in de bediening des Woords te brengen; *b.* dat een der ouderlingen eene leerrede voorleze; *c.* dat men eene leerrede laat voorlezen door een onderwijzer of ander persoon, die daarvoor gaven bezit; doch zoo dat altoos een der ouderlingen de vergadering der geloovigen leide en den zegen uitspreke.

4. Raadzaam ware, dat door het Synodaal Convent elken Donderdag een nog onuitgegeven gedrukte leerrede wierd rondgezonden, die vooraf goed ingestudeerd wierd.

5. Voorloopig moet een ouderling deze taak op zich nemen. Later regelt het Convent dit.

6. Als 5.

Tweede Vraag. *Hoe te handelen met de Bediening der H. Sacramenten.*

1. *Wanneer te beginnen?*
2. *Door wien te bedienen?*
3. *Wie toe te laten?*

Antwoord. 1. De bediening der Sacramenten, zoo van den H. Doop als van het H. Avondmaal moet onverwijld opgevat. De Kerk kan het zegel niet missen.

2. Door den predikant of den Consulent.

3. Voor den H. Doop een ieder die een kind, tot het zaad der Kerk behoorende, mits onder vertrouwbare getuigen aanbiedt, ook al ware het een vondeling of hoerekind.

Voor het H. Avondmaal een ieder die, bereid elk oogenblik rekenschap van zijn geloof te doen, de tweede Doopvraag toestemmend beantwoordt en onergerlijk van leven is.

Tweede Afdeeling: STOFFELIJKE VOORZIENING.

1. *Verschaffing van Lokaliteit.*

Desnoods vergadere men in een privaat huis of schuur.

Des zomers in de open lucht op een stuk eigen land of in een bosch.

Er kan een loods worden opgeslagen.

Er kan een noodgebouw van hout en steen gezet.

Men kan een ijzeren Kerk ontbieden.

Of eindelijk een gewone kerk bouwen. Toch zie men daarbij niet te zeer op een eigenlijke kerk, maar meer op de goede lokaliteit. Tegelijk voor school in te richten.

2. *Verschaffing van Kerkbehoeften.*

a. *Voor Doop en Avondmaal.*

Adres: b. v. de heer P. N. Höweler, Damrak No. 17 en de heer E. B. Vieth, Kalverstraat No. 69, 80—82, te Amsterdam.

b. *Bijbels.*

Britsch- en Buitenlandsch Bijbelgenootschap, en Folio-uitgave van J. H. Donner, Leiden.

3. *Financiëele aangelegenheden.*

a. *Vorm van Beheer.*

Deze verschilt al naar gelang eene Kerk publiek of doleerende is.

Is ze publiek dan behoort de zorg voor het beheer bij de Kerkvoogdij, en wordt door deze en den Kerkeraad het tractement schriftelijk gewaarborgd.

Is daarentegen de Kerk *doleerende* geworden, dan kan ze niet burgerrechtelijk handelen, en moet eene Vereeniging voor *de Kerkelijke Kas* opgericht.

Dit laatste is ook in publieke kerken, die tot reformatie overgingen, alleszins wenschelijk, zoolang haar recht van

reformatie nog niet door den rechter is uitgemaakt, opdat zij in ieder geval behoude, wat haar van nu af geschonken wordt.

Deze Vereeniging kan dan tevens voorzien in de burgerrechtelijke verplichtingen van Kerk en Diaconie.

4. *Raming der kosten.*

Men moet rekenen een predikantstractement ongeveer gelijk het thans genotene, met bijvoeging van vergoeding voor kinder-, gymnasium- en academiegeld.

Voorts 4 pCt. van het opgenomen kapitaal en aflossing van één twintigste per jaar van de opgenomen som.

Een pastorie kan òf gehuurd òf gebouwd.

5. *Inkomsten.*

De inkomsten zijn collecten, verhuring van zitplaatsen en wekelijksche bijdragen, die aan huis moeten opgehaald.

Men zal (zie Sectie IX) zien te geraken tot de stichting van een gemeene Kas voor de Tractementen, ten einde een vaste som voor het Tractement uit deze gemeene Kas bij te dragen.

6. *Kerkelijke diensten.*

Alle dienst van koster, voorlezer enz. moet voortaan vrije liefdedienst zijn.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE No. XI.

ONDERWERP:

HET SYNODAAL CONVENT.

Praeses: Dr. A. KUYPER.

Secretaris: Dr. W. VAN DEN BERGH.

Eerste Vraag. *Wie zal het Convent oproepen? Tegen wanneer? Waarheen?*

Antwoord. De Kerkeraad van Voorthuizen. Tegen 28 Juni. Naar Rotterdam.

Tweede Vraag. *Wie zullen opgeroepen worden?*

Antwoord. *a.* Kerkeraden die het juk afgeworpen hebben na 1 Januari 1886.

b. die goede redenen tot uitstel aanvoeren ten genoegen van den Kerkeraad te Voorthuizen.

c. de gedeputeerden van de Classicale Conventen.

d. de Classicale Moderatoren.

Derde Vraag. *Wie zal het agendum opmaken?*

Antwoord. De Kerkeraden van Amsterdam en Rotterdam.

Vierde Vraag. *Wie zal de kosten betalen?*

Antwoord. Die het agendum opmaken. Amsterdam *f* 500. Rotterdam *f* 300.

Vijfde Vraag. *Zullen adviseurs genoodigd worden?*

Antwoord. Dit staat aan de opstellers van het agendum.

Aan het Bureau is opgedragen de zaak van de Gemeene kas voor te bereiden, ten einde die op het Synodaal Convent tot beslissing te brengen.

ADVIES

DER

ZAKELIJKE SECTIE N°. XII

ONDERWERP:

PROPAGANDA VAN HET BEGINSEL.

Praeses: DR. A. KUYPER.

Secretaris: DS. H. W. VAN LOON.

Eerste Vraag. *Welke zijn de rechtstreeksche middelen van propaganda?*

Antwoord. Rechtstreeks kan propaganda gedreven door Kerkeraden of Kerkeraadsleden hiertoe aan te zoeken.

Dit verzoek kan ook bestaan in eene aanvrage van correspondentie door de ontkomene Kerken.

Van zelf kan een Kerkeraad voor het geval komen te staan door een attestatie.

Tweede Vraag. *Wat hebben in deze de Consulenten? wat de Moderatoren? wat de Agenten te doen?*

Antwoord. In hun eigen Kerken de zaak door te zetten, en in naburige Kerken zooveel mogelijk aan te sporen tot gehoorzaamheid aan den Heere. Zie voorts de instructiën die voor *Moderatoren*, *Agenten* en *Consulenten* zijn uitgevaardigd.

Derde Vraag. *Welke zijn de indirecte middelen van propaganda?*

Antwoord. *Allereerst* bevriende gesprekken en persoonlijke correspondentie. De conscientie geen rust laten.

Dan uitgave van geschriften. Verspreiden van een klein blaadje.

Verspreiding van bladen als De Heraut, De Boodschapper, De Hoop, De Vriend van Oud en Jong; en inzenden in andere bladen.

Voorts: Uitgifte van een klein boekske, waarin de zaak van de eerste Hierarchie vergeleken worde met die van de tweede.

Eindelijk: het houden van toespraken in de kerken of lokalen.

Kerkeraden en Kerkvoogdijen, die met bladen willen werken, kunnen bij de redactiën vragen om hulp en medewerking.

Vierde Vraag. *Kan het Congres hier iets voor doen?*

Antwoord. Ja, het Congres kan aan twee broeders verzoeken te willen zorg dragen, dat nog vóór het Convent verschijnen:

a. een tractaatje van 2 cent in dialoog.

b. het in vraag drie bedoelde boekske.

c. een handleiding voor wie het juk willen afwerpen met alle modellen er bij.

Voor *a* en *b* raadt het bureau aan, aan te zoeken de Heeren Ds. Lion Cachet en Dr. Geesink, die dit op zich nemen.

De concept-formulieren bezorge het Bureau.

INHOUD.